

۱۹۷۲

سال

بین‌المللی

کتاب

کتاب برای همه

نوشته رنه ماهو

مدیر کل یونسکو

در این آغاز سال ۱۹۷۲، که کنفرانس عمومی یونسکو با توافق آراء آنرا «سال بین‌المللی کتاب» اعلام کرده است، من از تمام کشورهای جهان دعوت می‌کنم که هر یک به مقتضای امکانات و احتیاجات خود به این اقدام وسیع بپیوندند و شعار آن را مورد توجه خود قرار دهند: کتاب برای همه.

سند کتبی از هزاران سال پیش، سند چایی از قرن‌ها قبل، در حفظ و انتشار معارف انسانی نقشی اساسی ایفا می‌کند. در این اسناد است که ملت‌ها بهترین متعاندان را برای تسلط بر افکار خویش و کسب آزادی خود یافته‌اند. یا آنکه برخی از فرهنگ‌ها بر اساس ارتباط شفاهی و حرکات قرار دارد، معذک فقط از طریق ارتباط کتبی است که امکان ادامه حیات و حتی رشد و توسعه در جهان‌نور را بدست می‌آورند.

کتاب یعنی مطمئن‌ترین، عملی‌ترین ابزار ارتباط، در عین حال نخستین اختراعی است که اندیشه‌انسان را به تسلط بر زمان و پس بر فضا نائل ساخت. از ربع قرن پیش به این رسیده که با کمک وسایل ارتباط جمعی درآمده است و ضرورت دارد در این مجموعه، مقام، مرتبه و نقش آن در خدمت ارتباط جامعه‌نوس بشری در مقیاس جهانی که این وسایل ممکن ساخته‌اند، حفظ و تأمین شود.

در دوران کنونی، در جهان نیاز بی‌کرانی نسبت به خواندن وجود دارد که برای بخشی از

و بدین ترتیب تفاهم بین ملتها
که شرط اولیه صلح واقعی است،
بوجود آید.

حتی در کشورهایی که نشر
کتاب حالتی شکوفان دارد، کتاب
هنوز بعرضه زندگی تمام افراد
راه نیافته است. در حالی که این
کشورها بطور کلی دارای شبکه
های توزیع هستند که کتاب را
به خواننده می‌رسانند، این
موضوع همچنان در بسیاری از
این کشورها واجد اهمیت است
که چگونه خواننده را می‌توان
پسوی کتاب در سطوح مختلف
جلب کرد. نسبت تعداد قابل
ملاحظه کسانی که «کتاب نمی-
خوانند» و در پرتو تحقیقات منظم
بدرست آمده، موید این معنی
است.

آیا هنگام آن فرانسیده است
که تمام مسائل نشر کتاب بار دیگر
در معرض بررسی قرار گیرد تا
فنون الکترونیکی و سمعی-
بصری که بیش از پیش کتاب را
تحت تأثیر قرار داده‌اند، بخدمت
آن درآیند؟ از آنجا که کتاب
را دیگر نمی‌توان از سایر
وسایل بزرگت خبری مجزا
کرد، آیا لازم نیست نقش آن را
در جامعه مورد ارزیابی مجدد
قرار داد؟

مسائلی از این قبیل است
که طی سال بین‌المللی کتاب باید
مورد توجه جامعه جهانی قرار
گیرد تا راه حل‌هایی پیدا شود
که بی شک مستلزم همکاری
مجدانه مقامات عمومی و همچنین
اشتراک مساعی مؤسسات مختلف
اعم از ملی، منطقه‌ای و بین-
المللی و نیز مجاهدت عموم افراد

مردم کره زمین، صورت یک
قطعی واقعی بخود گرفته است.
و حال آنکه انقلابی که در فنون
تولید و توزیع کتاب بوجود
آمده است، امکان می‌دهد تعداد
روزافزونی از کتابهای خوب و
نسبتاً ارزان قیمت را در بازار
عرضه کرد. کشورهای در حال
توسعه با کمبود کتاب دست
بگریبانند و هر چه آموزش بیشتر
تعمیم می‌یابد، این کمبود بیشتر
احساس می‌شود.
این کشورها که فقط یک
بند تولید کتاب جهانی از
آنهاست، تنها از راه مبادله بین-
المللی می‌توانند در برآوردن
نیازهای خود آنها بطور خیلی
نسبی - تلاش کنند و طی بلند
مدت هنگامی به برآوردن کامل
نیازهای خویش قادر خواهند شد
که یک صنعت ملی انتشارات
بوجود آورند.

گرچه برنامه جهانی یونسکو
بغاطر ترویج کتاب و بویژه
چاره جویی این عدم تعادل و خیم
بین کشورهای در حال توسعه
و کشورهای پیشرفته بمرحله
اجراء گذارده شده، با وجود
این، تنها جنبه کمی مسئله مطرح
نیست و نیز مخصوصاً ضرورت
دارد که بتجوی اقدام شود که
کتاب بعنوان ابزار ممتاز دانش
و تفکر در شکوفایی فرد و ترقی
جامعه، به همان امکان دهد تا از
بهترین ثمرات روح و اندیشه
در تمام جهان برخوردار شوند

است.

اگر قرار است این اقدام

در هر کشور عضو، از راه یک
تلاش ملی برای بسیج نیروها و
برانتیختن ابتکارهای مشخص،
بعمل آید، لازم است که نشانی
هم از یک جنبش و همکاری بین-
المللی در خود داشته باشد. با
در نظر گرفتن عظمت نیازهای
کشورهای در حال توسعه، وظیفه
دولتها و دستگاههای مدیریت
برنامه‌های دو جانبه و چند
جانبی است که بویژه در مورد
تولید و توزیع کتاب، همکاریهای
فنی و مالی لازم را مبذول دارند.
در اجرای برنامه سال بین-
المللی کتاب طبعاً نقش درجه
اول بر عهده سازمانهای صنفی
نشر کتاب، نویسندگان، ناشران،
کتابداران، کتابفروشان، است
که از نزدیک با این برنامه پیوند
داشته و خواست و اراده خود را
در همبستگی بیشتر و وسیعتر
تنظیم مشترک و تصویب
«منشور کتاب» نشان داده‌اند.
اما سال بین‌المللی بیش از
همه، مربوط به عده بی‌شماری
است که کاربرد کتاب بنظر آنان
بعنوان ابزار کار روزمره، وسیله
تربیت شخصی یا منبعی برای
تخیل و رؤیاست و از خوشبختی
و منزلت زندگی جدایی ناپذیر
است.

دست در دست هم گذاریم
و بگوئیم تا شعار «کتاب برای
همه» تحقق پذیرد.